

خلوت را در سبک زندگی جادهم

حجت‌الاسلام والمسلمین مسلم گریوانی
استاد حوزه و مؤلف

در مواجهه با فرهنگ غربی و شرقی، می‌بینیم که فرهنگ غربی بیشتر به‌سمت ارتباط با طبیعت و خلقت و نهایتاً روابط انسانی یعنی ارتباط با هم‌نوعان رفته است و فرهنگ شرقی، فرهنگی تحلیلی و درون‌گرا و توحیدی است و به‌سمت ارتباط با خدا می‌رود.

معنای خلوت

منظور از خلوت، تنهایی نیست؛ خلوت یعنی بریدن از دیگران و توجه کردن به خدا، ولی در تنهایی، فرد خود را جدا از همه می‌بیند و حضور کسی را حس نمی‌کند و خود را می‌بیند نه خدا را. لذا این تنهایی می‌تواند به معصیت و گناه کشیده شود اما اگر فرد خلوت داشته باشد، یعنی از دیگران با جهت‌گیری الهی ببرد، از کثرت به وحدت می‌رسد و از کائنات می‌برد تا به خدا برسد.

تنهایی با خلوت، فرق می‌کند

تنهایی یک اختلال و آسیب فرهنگی اجتماعی است که کل جهان به آن مبتلا شده‌اند؛ یعنی در عین شلوغی‌های فضای سیاسی اجتماعی جهان، انسان‌ها به شدت منزوی و تنها هستند. این تنهایی، فردگرایی و انزواست نه خلوت، وارزشی هم ندارد. در تنهایی، انسان از جامعه می‌برد تا به فردیت برسد، در حالی‌که خلوت یک طریق است.

تنهایی به معنای خلوت، زمانی منجر به گناه نمی‌شود که اولاً دارای جهت‌گیری الهی باشد، یعنی تنها باشیم نه برای اینکه به آرامش برسیم، بلکه برای آنکه بخواهیم اعتبار وجودی مان را بدانیم، بفهمیم کجا بوده‌ایم و به کجا می‌رویم، کجاها اشتباه کرده‌ایم، کجاها درست رفته‌ایم تا آن را تقویت کنیم و بدانیم چه برای رشد چه باید بکنیم. حال آنکه خلوت برای کسب انرژی و قدرت است و انرژی‌های فرد را به صورت تصاعدی افزایش می‌دهد؛ چون ارتباطات بیرونی و عالم خلقت انرژی را از ما می‌گیرد، به تعبیر قرآن، کثرت‌ها دوره‌مان کرده‌اند: «الْهَآكُمُ التَّكَاثُرُ»، و به خود نمی‌آییم، سرمان وقتی به سنگ می‌خورد و متوجه خطایمان می‌شویم که می‌میریم؛ مرگ ما را بیدار می‌کند.

تنها بودن، کراهت دارد

خلوت با این نگاه و جهت، به ما کمک می‌کند تا بدانیم انرژی مان را کجا مصرف کنیم، اما اگر کسی می‌ترسد که خلوت منجر به گناه او شود، نباید در تنهایی بماند؛ برای همین هم در روایات تنها خوابیدن، تنها بیرون رفتن، تنها غذا خوردن و تنها سفر کردن مکرره است، چون تا زمانی‌که نتوانیم تنهایی را به خلوت تبدیل کنیم، تنها بودن ماکراهت دارد.

شلوغی‌های خلوت‌گرا

باید تا جایی که می‌شود، شلوغی‌هایی را که باعث خلوت می‌شود، در زندگی خودمان جای دهیم؛ مثل حضور در نمازهای جماعت، حضور در دعا‌های کمیل و ندبه، اعتکاف و... این اجتماعات، خلوت‌گرا هستند و انسان را به این سمت حرکت می‌دهند؛ به همین دلیل رفتن به مسجد و نماز جمعه، ریاضت نیست، بلکه باعث خلوت است.

خلوت دو فایده دارد، یکی آنکه راهبرد ارتباط انسان با خود است و این رابطه، دیگر روابط انسان را نیز تعریف و اصلاح می‌کند؛ به همین دلیل خلوت، جهت‌بخش همه ابعاد سبک زندگی انسان است، از این رو وقتی فرد رابطه با خود را اصلاح کند، طبیعتاً چهار رابطه دیگر او یعنی ارتباط با خدا، دیگران، طبیعت و حاکمیت نیز اصلاح می‌شود.

شلوغی‌ها، ما را در رنج غرق می‌کنند

آدم‌ها این روزها به شدت دردمند و رنجور و درگیر درد‌های مختلف روانی، اجتماعی و خانوادگی مثل غفلت، گناه و معصیت، وسواس، اختلال شخصیت، بیماری و پیری هستند، رنج‌هایی که خلوت، از آن‌ها جلوگیری و از سختی‌شان کم می‌کند، وقتی مشغول بیرون از خود هستیم، در رنج‌ها غرق می‌شویم اما با خلوت و ارتباط سالم با خود و داشتن شخصیت سالم، این رنج‌ها محو می‌شود و دیگر آن‌ها را نمی‌بینیم.

ما فکر می‌کنیم هرچه سر خودمان را شلوغ کنیم، آرام‌تر می‌شویم اما اگر روزانه به برنامه زندگی مان خلوت را اضافه کنیم، به‌ویژه اگر این خلوت قبل از نماز و به‌عنوان مقدمه ارتباط با خدا باشد، و به تدریج آن را به کار، تدریس و دیگر امور روزمره تسری بدهیم و فکر کنیم برای مثال در هر کاری چه هدفی داریم، آرام‌تر می‌شویم، غایت همه‌آموزه‌های دین خلوت است؛ برای همین در نماز به مهر نگاه می‌کنیم.

یوگا و مدیتیشن (مراقبه) و امثال آن نیز همه برای خلوت است، البته مدیتیشن، ما را به درون خود می‌برد و باعث عیوبی همچون خودشیفتگی و تکبر در ما می‌شود اما نماز در عین خلوت، انسان را از خود بیرون می‌آورد و به حقیقت برتر یعنی خالق متوجه می‌کند.

فرصتی برای شیخ

برای اهالی مشهد رواق شیخ‌بهایی در حرم مطهر امام‌رضا^(ع) یکی از رواق‌های معروف و نام‌آشناست. این رواق در جنوب شرقی حرم مطهر رضوی واقع شده است که به دلیل قرار داشتن مزار شیخ‌بهایی در آن، این نام، برایش انتخاب شده است.

«بهاء‌الدین محمدبن حسین عاملی»، ملقب به «شیخ‌بهایی»، از بزرگان دوران صفویه‌ای است، او به دلیل احاطه بر علوم مختلفی چون فلسفه، عرفان، فقه، نجوم، ریاضی، ادبیات، منطق، مهندسی، اخلاق و تاریخ، حکیم خوانده می‌شد و آثار بسیاری از وی برجای مانده است. شیخ‌بهایی یکی از حکیمان و فیلسوفان بزرگ ایران است، اما آنچه این حکیم و اندیشمند بزرگ را از دیگر دانشمندان ایران متمایز می‌کند، علاوه بر تسلط بر علوم، عجایب مهندسی و کرامات زیادی است که در مورد او شنیده‌ایم.

از شیخ‌بهایی آثار و تالیفات مکتوب بسیاری برجای مانده است که تحقیقات و نظریه‌های او در زمینه‌های مختلف علوم را در بر می‌گیرد. میرداماد، یکی از علمای زمان و از دوستان نزدیک شیخ‌بهایی بود که در بسیاری از مواقع، او را همراهی می‌کرد.

شیخ‌بهایی علاوه بر تسلط بر علوم زمان، صاحب شاهکارهای مهندسی و معماری و صاحب کرامت نیز بود، وی در کنار احاطه بر علوم فلسفی، دینی، نجوم و ریاضیات، مهندسی بی‌بدیل نیز بود. آثار و بناهای بازمانده از عصر صفویه که طراحی و مهندسی ساخت آن‌ها را انجام داده است، نمونه‌هایی از عجایب زمان است، از جمله این آثار معماری می‌توان به منارجنبان و حمام شیخ‌بهایی در اصفهان اشاره کرد. این دوات جزو شاهکارهای مهندسی شیخ محسوب می‌شوند که تا به امروز مانند آن‌ها طراحی نشده است.

کتاب مدنظر امروز، «فرصتی برای شیخ»، درباره زندگی این عالم بزرگ است. این اثر را کامران پارسی‌نژاد نوشته و دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر کرده است. کتاب حاضر در واقع هشتمین کتاب از مجموعه «مفاخر ایران» است که با تصاویری از محتوای آن به چاپ رسیده است.

کامران پارسی‌نژاد در شهر تهران به دنیا آمد. دیپلم خود را در رشته علوم تجربی دریافت کرد و سال‌ها بعد در رشته ادبیات انگلیسی در دانشگاه علامه طباطبایی به تحصیل پرداخت. وی در همان سال‌ها به خلق شعر و داستان کوتاه به زبان‌های انگلیسی و فارسی مبادرت ورزید و در جنگ‌های دانشجویی، حضوری فعال داشت.

در همان زمان استادانی چون دکتر آذر نفیسی، زنده‌یاد مریم خوزان و دکتر کوروش صفوی، مشوق او بودند و راهنمایی‌های این استادان باعث شد ماجرای خلق آثار ادبی را جدی‌تر دنبال کند. پارسی‌نژاد با تشویق دکتر صفوی، اولین داستان جدی خود را به یکی از مجلات مشهور کشور ارائه داد. آشنایی او با مجله ادبیات داستانی به سردبیری دکتر یعقوب آژند و خانم راضیه تجار، باعث شد فصل جدیدی در حوزه فعالیت‌های ادبی او گشوده شود.

انتشار اولین مقاله تحت عنوان طرح داستان در مجله ادبیات داستانی، موجب شد پارسی‌نژاد به صورت حرفه‌ای و جدی وارد عرصه ترجمه، پژوهش و نقد ادبی و داستان‌نویسی شود. او از سال ۱۳۷۰ تاکنون فعالیت ادبی خود را ادامه داده است.

امام علی^(ع): اَدْ اَلْاَمَانَةَ اِذَا اُتِیْتُمْ وَ لَا تَنْتَهِمْ غَیْرَکُمْ اِذَا اُتِیْتُمْتَهُ. (بخارج ۷۷، ص ۸۵)

امام علی^(ع)، امانتی که به تو سپردند، به صاحبانش برگردان و تو نیز کسی که او را امین و امانت‌دار خود دانستی، مورد شک و اتهام قرار مده..

مروری بر برکات زیارت ائمه اطهار به‌ویژه امام هشتم^(ع) در ماه رجب

رجب؛ موسم زیارت ثامن الحجج^(ع)

آئمه مستقیمی برای ما ایرانی‌ها فرقی نمی‌کند عید باشد یا عزا، شادی باشد یا ماتم، زمستان سرد باشد یا تابستان گرم، قطب‌نمای دل‌ها مان دل‌ها مان در همه این اوقات به یک سمت است و انتخاب اول و آخرمان یک مقصد، یعنی مشهدالرضا^(ع) اما در تقویم سال هستند اوقات، روزها و حتی ماه‌هایی که بیشتر به امام رئوف، حضرت علی‌بن موسی‌الرضا^(ع)، اختصاص دارند و به زیارت ایشان در آن‌ها توصیه و سفارش شده است، مثل ماه رجب‌المرحب که زیارت امام‌رضا^(ع) از مستحبات مؤکد آن است، گویی ندای این رجبیون از مشهدالرضا به گوش می‌رسد.

زیارت امام مهربانی‌ها

ماه رجب یکی از چهار ماه حرام درکنار ماه‌های محرم، ذی‌القعدة و ذی‌الحجه است. ماه حرام یعنی ماه دارای احترام و حرمت. این چهار ماه حتی قبل از اسلام نیز دارای احترام ویژه‌ای بودند و حرمت آن‌ها ربطی به مسلمانان ندارد. در روایت است که اهل جاهلیت، این ماه‌ها را بزرگ می‌شمردند و در این ماه‌ها جنگ و خونریزی را کنار می‌گذاشتند و پس از ظهور اسلام بر این احترام و حرمت تأکید شد. در تکریم ماه رجب که جزو این ماه‌های چهارگانه است، اعمال و اذکار و عبادات بسیار سفارش شده است که از مهم‌ترین آن‌ها، زیارت امام مهربانی‌ها^(ع) است.

باغی از باغ‌های بهشت

بنا بر روایات معتبر، مرقد مطهر علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) بوستان سرسبز و خرمی است از بوستان‌های بهشتی و اگر آدمی بتواند خود را از پلیدی‌ها و وسوسه‌های شیطنانی برهاند و روح خود را شکوفا سازد و نفس را به فضیلت‌ها و پرستش خدای متعال آرایش دهد، در همین دنیا می‌تواند عطر دل‌انگیز بهشتی را از رواق‌های نورانی و اطراف ضریح استشمام کند و بداند که حرم مطهر رضوی از باغ‌های خرم و بی‌نظیر بهشتی است، بلکه به یقین منزلت آن حرم، فراتر از آن است. امام‌رضا^(ع) فرمودند: «این بقعه در سرزمین توس است و سوگند به خدا که باغی است از باغ‌های بهشت!».

رجب، بهترین ماه برای زیارت ثامن الحجج^(ع)

در روایات، بافضیلت‌ترین عمل ماه رجب، زیارت امام‌رضا^(ع) معرفی شده است و زیارت آن حضرت در ماه رجب را برتر از زیارت تمام ائمه اطهار^(ع) دانسته‌اند. حضرت جوادالائمه^(ع) در این باره می‌فرمایند: «زیارت امام‌رضا^(ع) در تمام زمان‌ها خوب است، ولی بافضیلت‌ترین زمان زیارت آن حضرت، ماه رجب است». همچنین ایشان در پاسخ به سؤالی درباره اینکه کدام فضیلت بیشتر دارد، دوباره به حج رفتن یا زیارت پدرتان، امام‌رضا^(ع)، فرمودند: «فضیلت زیارت ثامن الحجج^(ع) در ماه رجب، افضل است». اندیشمندان مسلمان نیز زیارت امام‌رضا^(ع) را در روز اول ماه رجب، بسیار مؤکد دانسته‌اند.

زیارت، با معرفت باشد

روایات مختلف و متعدد نشان می‌دهد که زیارت با معرفت، زائر را به اهداف عالی می‌رساند. از امام باقر^(ع) در این باره چنین نقل کرده‌اند: «کسی که حضرت را زیارت کند و حق او را بشناسد»، این تعبیر از امام صادق، امام‌کاظم، امام‌رضا و امام جواد(علیهم‌السلام) درباره آن حضرت نقل شده است. بر طبق این روایات، پاداش زیارت امام‌رضا^(ع) زمانی به انسان خواهد رسید که زائر به حق آن حضرت معرفت داشته باشد و به‌درستی بداند چه کسی را زیارت می‌کند.

زیارت امام‌رضا^(ع)، افضل بر زیارت کربلا

بر طبق روایتی که نقل شد و در کتاب‌های معتبر شیعه، ازقبیل کافی، تهذیب‌الاحکام، کامل‌الزیارات، عیون‌اخبارالرضا و... گزارش شده است، امام جواد^(ع) فرمودند: «زیارت حضرت علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) از حج، فضیلت بیشتری دارد». آن حضرت در پاسخ به این سؤال که هرگاه کسی به حج برود و پس از بازگشت از حج به زیارت امام‌حسین^(ع) مشرف شود و آن‌گاه هزینه و مقدمات سفر دوباره به حج برایش فراهم شد، آیا بهتر است به حج رود یا برای زیارت امام‌رضا^(ع) راهی خراسان شود، فرمودند: «...اگر به خراسان رود و به امام‌رضا^(ع) سلام کند، فضیلت بیشتری دارد، لیکن این سفر باید در ماه رجب باشد و سزاوار نیست در غیر این ماه انجام شود».

معنای معرفت به امام^(ع)

از بررسی مجموع روایات، مشخص می‌شود که زیارت از روی معرفت، یعنی زائر معتقد باشد که امام علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) هشتمین معصوم، حجت و خلیفه خداست و پس از او چهار معصوم، حجت و خلیفه خدا در روی زمین هستند. به عبارت دیگر، زائری حق امام‌هشتم^(ع) را به‌درستی می‌شناسد که شیعه دوازده‌امامی باشد و تنها محبت و دوست داشتن ایشان کفایت نمی‌کند. بنظری از امام‌رضا^(ع) نقل می‌کند، «هرکه از دوستان من که حق مرا بشناسد و زیارتم کند، روز قیامت او را شفاعت خواهیم کرد».

پاداش ۷۰ حج

همچنان که در پاداش حج و عمره، دوری مکانی نمی‌تواند مانع اجر و پاداش محبان امام‌رضا^(ع) شود، ۱۴۰۰ سال فاصله نیز نمی‌تواند ما را از پاداش مسلمانان صدر اسلام دور نگاه دارد، چرا که امام محمدباقر^(ع) در حدیثی فرمودند: «فرزندی از فرزندان موسی که اسمش هم‌نام امیرالمؤمنین است، در زمین توس که بخشی از خراسان است، دفن می‌شود. او غریب است و به وسیله سم کشته می‌شود و هرکه او را با معرفت زیارت کند، از طرف خداوند مشمول پاداش مجاهدان صدر اسلام قبل فتح مکه می‌شود». در حدیث دیگری، امام‌صادق^(ع) مشابه این حدیث را فرموده و بیان کرده‌اند که زائران حضرت رضا^(ع) به پاداش هفتاد شهید از شهدای صدر اسلام و زمان پیامبر^(ص) نائل می‌آیند.

آیت!...الْعظمی خاتمه‌ای: اگر بین محل برگزاری نماز جمعه یک فرسخ فاصله باشد، مانع ندارد.

آیت!...الْعظمی سیستانی: باید بین اقامه دو نماز جمعه، حداقل یک فرسخ فاصله باشد.

آیت!...الْعظمی فاضل لنکرانی: کمترین فاصله بین دو نماز جمعه باید یک فرسخ باشد و یک نماز جمعه در یک شهر بخوانند. کافی است و نماز جمعه و جماعت برای اجتماع مردم است و اگر کاری موجب تفرقه شود، جایز نیست.

آیت!...الْعظمی مکارم‌شیرازی: فاصله دو نماز جمعه باید کمتر از یک فرسخ نباشد که اگر در کمتر از یک فرسخ دو نماز جمعه خوانده شود، نماز اولی صحیح و دومی باطل است.

نماز جماعت

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به شماره پیامک ۷۲۸۹+۳۰۰۰ با ما در میان بگذارید.

پرسش:

آیا در هر شهر فقط یک نماز جمعه باید برگزار شود؟

شهر
اخبار
SHAHRANNEWS.IR
۴شنبه
۱۹ دی ۱۳۹۳
۷ رجب ۱۴۳۵
شماره ۴۴۴

۱۴

شهر
اخبار

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴

۱۴